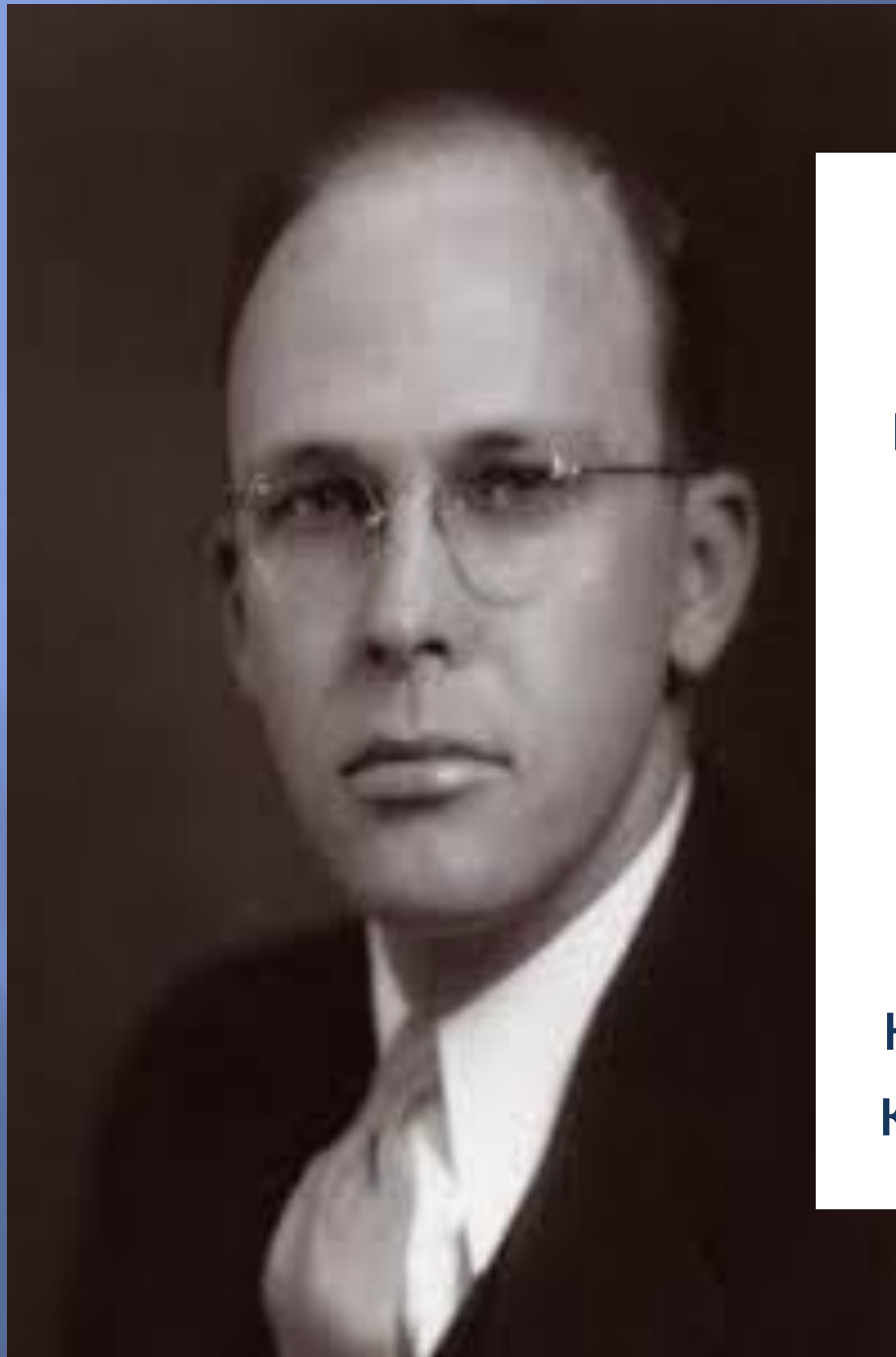

Дайындаған : Хасыхан Озат
Тобы : ИО-11

**Лесли Алвин Уайт – 1900 жылы
19 қаңтарда Американың
Колорода шататының Салайда
деген жерінде дүниеге келген.**

Американдық антрополог,
этнолог және
мәдениеттанушы. Ғылымға
"мәдениеттану" терминін
енгізіп, оны дербес пән
ретінде бөліп алды.
Эволюционизмді қорғауға
шығып, мәдени
антропологиядағы
неоэволюционизмнің негізін
қалаушылардың бірі болды.

Лесли Уайт Бірінші дүниежүзілік соғыстың соңында жыл бойы АҚШ Әскери-теңіз күштерінде қызмет етті. 1919 жылы Луизиана штатының университетіне түсіп, 1921 жылы Колумбия университетіне ауысып, психологияны оқып, 1923 жылы бакалавр дәрежесін алды, ал 1924 жылы магистр дәрежесін алды. 1927 жылы Чикаго университетінде әлеуметтанушы және антропология бойынша доктор дәрежесін алды.

1927 жылдан бастап Буффало қаласында Нью-Йорк штатының университетінде сабақ берді. **1929** жылы Уайт Кеңес одағына барып, сол кезде Социалистік Еңбек партиясына қосылып, Джон Стил (**John Steel**) лақап атпен партиялық газетте мақалалар жазды. **1930** жылдан Мичиган университетінде өмір бойы жұмыс істеді. Уайттың ғылыми мансабы оның эволюционистік көзқарастарымен, креационизмге қарсы және саяси көзқарастарымен қиын болды: **13** жыл бойы профессор ассистенті болды, ал оның ғылыми жұмыстары кеңінен танымал болды. Энн-Арбор қаласының Католик шіркеуі (Мичиган университеті орналасқан) оны ажырата бастады.

1930 жылдан Мичиган университетінде өмір бойы жұмыс істеді. Уайттың ғылыми мансабы оның эволюционистік көзқарастарымен, креационизмге қарсы және саяси көзқарастарымен қиын болды: **13** жыл бойы профессор ассистенті болды, ал оның ғылыми жұмыстары кеңінен танымал болды. Энн-Арбор қаласының Католик шіркеуі (Мичиган университеті орналасқан) оны ажырата бастады. **1960** жылдары ғана Уайтқа мойындау келді - ол **1964** жылы американдық антропологиялық қауымдастықтың президенті болып сайланды.

Уайт мәдениетте үш айқын ажыратылған процесс бар деп санады, соның салдарынан, олардың бір-бірін өзара толықтыратын интерпретациясының үш әдісі: тарихи, функционалдық және эволюциялық әдістер қалыптасты. Тарихи көзқарас уақытша процестерді зерттесе, функционалдық талдау формальды процестерді зерттейді, ал интерпретациялық "формальды-уақытша процесін білдіретін құбылыс түрлеріндегі уақытша реттілікті нысандарымен" эволюционизм айналысады.

Л. Г. Морган идеяларын насихаттай отырып, Уайт ф. Боас бастаған диффузионисттер мектебімен бірге американ мәдени антропологиясындағы антиэволюционизмге қарсы шықты. Өзінің далалық жұмыстарында Боас пен оның ізбасарлары, сондай-ақ оларға қосылған католиктік теологтар мен креационистер жағынан эволюционизм сынының идеологиялық сипатын көрсетті. Диффузионистер тарапынан эволюционисттердің атына басты көңіл аударсақ, халықтардың мәдениеті бір сценарий бойынша дами алмайды, сондықтан африкалық тайпалардың қатары тас дәуірінен темір немесе қола дәуіріне өтіп кеткені анық. Алайда эволюционизм диффузия мүмкіндігін жоққа шығармайды. Уайт былай деп жазды: "Антиэволюционистер мәдениеттің эволюциясын халықтардың мәдени тарихымен шатастырады".

Уайт тұрғысынан, диффузионистердің (және жалпы алғанда мультикультурализмнің жақтастары) прогрессивтілігі тұрғысынан әртүрлі мәдениеттерді бағалау мүмкін еместігі туралы тұжырымдары:"
Антиэволюционистер таңқаларлық жағдай болмаса, өздерін оғаш етіп қояды. Олар майя мәдениеті арунт мәдениетінен жоғары немесе жақсырақ деп мәлімдейді. Бұл қазіргі батыс өркениеті ортағасырлық Англиядан немесе ежелгі тас дәуірінен жоғары емес дегенді білдіреді. Мұндай тұжырымдар ғылымда ғана емес, өмірдеде ақылға қонымды мағынаға айналды. Олар "Ұлы демократиялық постулатқа" тірек бола алады, бірақ "ойлаудың анықтығына" аз ықпал етеді. Мәдениеттерді объективті критерий бойынша бағалауға және жасауға болады".

Пайдаланылган әдебиеттер:

Барнс Г. Э. Моя дружба с Лесли Уайтом // Уайт Л. Избранное: Эволюция культуры. — М.: РОССПЭН, 2004. — С. 5-44. Уайт, Лесли / Попов В. А. // Телевизионная башня — Улан-Батор. — М. : Большая российская энциклопедия, 2016. — С. 641. — (Большая российская энциклопедия : [в 35 т.] / гл. ред. Ю. С. Осипов ; 2004—2017, т. 32). — ISBN 978-5-85270-369-9. Токарев С. А. История зарубежной этнографии: Учеб. пособие. — М.: Высшая школа, 352 с. Глава 12. Современное состояние этнографической науки в капиталистических странах Европы и Северной Америки.

Назарларыңызға рахмет!